

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **Ing. L. K.**, proti žalované: **Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR – Rozhodčí orgán**, se sídlem Orlická 4, Praha 3, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 11. 2007, č. j. 12 Ca 67/2006 – 107,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 6. 11. 2007, č. j. 12 Ca 67/2006 – 107, (dále jen „napadené usnesení“), kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a zároveň mu nebyl ustanoven zástupce pro řízení o kasační stížnosti proti rozsudku městského soudu ze dne 5. 6. 2007, č. j. 12 Ca 67/2006 – 30. Tímto rozsudkem zamítl městský soud žalobu stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 771/03/Mi, 772/03/Mi, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti platebním výměrům Okresní pojišťovny VZP Hradec Králové, na základě nichž byla stěžovateli uložena povinnost zaplatit dlužné pojistné ve výši 8937 Kč a penále ve výši 25 304 Kč.

V napadeném usnesení městský soud vyhodnotil především potvrzení o výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, které

žalobce soudu předložil. Zjistil, že stěžovatel je ženatý a pobírá starobní důchod ve výši 8053 Kč měsíčně. Dále rovněž zjistil, že stěžovatel je vlastníkem rodinného domku sloužícího k trvalému bydlení. Se svou manželkou stěžovatel nežije dle svého tvrzení ve společné domácnosti. Městský soud dále vyhodnotil údaje zjištěné z katastru nemovitostí, kde zjistil, že stěžovatel je rovněž vlastníkem objektu k bydlení s č. p. X v R. II. Dále soud z katastru nemovitostí zjistil, že budova č.p. X nalézající se v P. u C., kde bydlí jeho manželka Ing. M. K., je ve společném jmění těchto manželů. Městský soud tyto skutečnosti vyhodnotil a dospěl k závěru, že stěžovatelově žádosti nebylo možné vyhovět, neboť jeho starobní důchod sice není vysoký, ale je vlastníkem i spoluvlastníkem nemovitostí. Spoluvlastnictví zemědělské usedlosti v P. u C. navíc stěžovatel neuvedl v potvrzení o majetkových poměrech. Z toho městský soud dovodil, že stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a proto mu nemohl být v souladu s ustanovením § 35 odst. 8 s. ř. s. ustanoven bezplatný zástupce. K tomu krajský soud ještě uvedl, že podle advokátního tarifu je účtována za zastoupení ve věcech všeobecného zdravotního pojištění sazba 500 Kč za jeden úkon právní služby, přičemž pro řízení o kasační stížnosti jsou třeba dva úkony právní služby, které by činily dohromady (*pozn. NSS – zřejmě myšleno i s režijním paušálem*) částku 1660 Kč. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil podmínku předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, neposuzoval soud otázku, zda je třeba ustanovení zástupce k ochraně jeho práv. Městský soud v závěru odkázal stěžovatele na možnost volby právního zástupce ve vlastní režii.

V kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že požaduje zrušení napadeného usnesení z důvodu vad spočívajících v nesprávném posouzení právní otázky soudem, pro vady v řízení spočívající v tom, že skutková podstata nemá oporu ve spisech, nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Odkázal přitom na ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) a e) s. ř. s. V odůvodnění stížnosti uvedl, že nemá prostředky na zaplacení soudního poplatku, což doložil, a poukázal přitom na judikaturu Nejvyššího správního soudu v Brně, konkrétně rozsudek ze dne 12. 2. 2004, č. j. 2 Afs 21/2003 – 57. Dále zdůraznil, že k věci namítá novou skutečnost, kterou nemohl v den podání formuláře uvést, spočívající v tom, že je proti němu vedena exekuce, v jejímž důsledku se snížil jeho příjem na 5583 Kč měsíčně. Dále stěžovatel provedl analýzu svých měsíčních příjmů a výdajů se zřetelem na právní úpravu životního minima obsaženou v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 110/2006 Sb.“). Podle názoru stěžovatele činí životní minimum jednotlivce jednak částka na výživu a ostatní základní potřeby 3126 Kč a normativní náklady na bydlení 2236 Kč. Vlastnictví nemovitostí, kterým v napadeném usnesení argumentoval městský soud, nepřináší stěžovateli žádný užitek, chalupa je neobyvatelná, musí platit alespoň nejnutnější opravy způsobené např. vloupáním či živelnými pohromami.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 13. 2. 2008 stěžovatel poukázal na ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož náleží ze zákona osvobození od soudních poplatků ve věcech veřejného zdravotního pojištění. Podle jeho názoru se vztahuje toto osvobození i na řízení o kasační stížnosti, z čehož vyplývá, že by mu měl být ustanoven advokát rovněž ze zákona.

Ze spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v potvrzení o majetkových a výdělkových poměrech uvedl, že má pouze rodinný domek sloužící k trvalému bydlení. Žádné další nemovitosti v tomto potvrzení neuvedl, stejně tak ani neuvedl nic v kolonce „dluhy“. K výdělkovým a majetkovým poměrům manželky uvedl, že má trvalý pobyt v P., a tudíž není členem jeho společné domácnosti a z hlediska příjmů je nutno ho posuzovat jako jednotlivce. K žádosti doložil potvrzení České správy sociálního zabezpečení z 10. 12. 2006, z něhož je patrné, že měl přiznan starobní důchod ve výši 8053 Kč, avšak vypláceno mu bylo pouze 5583 Kč, neboť jsou mu z příjmu sráženy měsíční úhrady na úhradu přeplatku. Stěžovatel rovněž doložil kopii občanského průkazu své manželky, z níž vyplývá, že má trvalé bydliště na adrese P. X.

Ve spise je na č. l. 35 založeno oznámení České správy sociálního zabezpečení o provádění srážek z důchodu ze dne 4. 7. 2006, z něhož vyplývá, že stěžovateli bylo od srpna 2006 strháváno měsíčně 2470 Kč, a to na základě usnesení Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 5. 4. 2006, č. j. 29 E 273/2006 - 7.

Ve spise je dále založena výzva městského soudu ze dne 17. 9. 2007, jíž městský soud vyzval stěžovatele k doplnění potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech stran majetkových a výdělkových poměrů své manželky. K této výzvě stěžovatel sdělil, že jeho manželka má trvalý pobyt v obci P. a není tudíž členem jeho domácnosti. Z hlediska příjmů je proto nutno stěžovatele posuzovat jako samostatného jednotlivce.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s. Jak již Nejvyšší správní soud několikrát dříve ve svých rozhodnutích konstatoval, nedostatek povinného právního zastoupení stěžovatele v tomto případě není překážkou k meritornímu projednání věci, a to z důvodu, že povaha napadeného rozhodnutí – tj. zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce stěžovateli – vylučuje, aby nedostatek podmínky povinného zastoupení bylo možno za takovou překážku považovat (viz např. rozsudek ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 4 As 21/2004, přístupný na www.nssoud.cz).

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel za důvody kasační stížnosti označil důvody vymezené v § 103 odst. 1 písm. a) b), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. upravuje kasační důvod spočívající v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu způsobené buď nesrozumitelností nebo nedostatkem důvodů rozhodnutí, popřípadě jinou vadou řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. Nejvyšší správní soud podotýká, že z těchto vad v posuzované věci nelze hodnotit kasační důvod vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť napadeným usnesením nebyl návrh stěžovatele na přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení bezplatného zástupce ani odmítnut, ani jím nebylo zastaveno řízení. Tato námitka stěžovatele je tedy zjevně nepřijatelná a v posuzované věci nedává žádný smysl. Ostatní namítané kasační důvody v napadeném usnesení městského soudu, jakož ani v řízení, které předcházelo jeho vydání, Nejvyšší správní soud neshledal a věc posoudil následovně:

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Ustanovení § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. upravuje podmínky pro ustanovení bezplatného zástupce tak, že navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby platí v takovém případě stát.

Úvodem je třeba poznamenat, že osvobození od soudních poplatků ex lege, které se na věci veřejného zdravotního pojištění a také řízení o kasační stížnosti v těchto věcech vztahuje v důsledku ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 11 odst. 3 písm. f) zákona č. 549/1991 Sb., neznamena bez dalšího, že stěžovatel splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, jak to má na mysli ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. Pro účely posouzení návrhu na ustanovení zástupce musí tedy soud tyto předpoklady zkoumat samostatně nezávisle na případném osvobození od soudních poplatků ex lege.

Městský soud uvedená ustanovení vyložil adekvátně a srozumitelně a zkoumal, zda stěžovatel splňuje či nesplňuje podmínku absence dostatečných prostředků, která musí být splněna, má-li splňovat předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Podmínku potřeby ochrany práv stěžovatele, uvedenou v ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. nemusel městský soud zkoumat, neboť ta se v řízení o kasační stížnosti předpokládá – zastoupení advokátem je zákonem předepsáno (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Za účelem prověření této podmínky městský soud vyhodnotil nejen údaje uvedené stěžovatelem v potvrzení o výdělkových a majetkových poměrech, ale nahlédl i do katastru nemovitostí. Zjistil, že stěžovatel neuvedl všechny potřebné údaje stran svých majetkových poměrů, neboť soudu zatajil, že je spoluvlastníkem ještě jiné nemovitosti, než domku, který užívá dle svého tvrzení k trvalému bydlení. Dále vyhodnotil příjmy stěžovatele, přičemž vycházel z toho, že stěžovatel nežije s manželkou ve společné domácnosti. Rozhodovacím důvodem, pro

něž městský soud stěžovatelův návrh zamítl, byl tak především fakt, že je vlastníkem dalších nemovitostí, což soudu nesdělil. Navíc na výzvu městského soudu neosvědčil výdělkové a majetkové poměry své manželky.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu ve věcech osvobození od soudních poplatků a ustanovení bezplatného zástupce je zřejmé, že toto soudní rozhodnutí je co do hodnocení splnění zákonných podmínek rozhodnutím vázaným na soudcovské uvážení, neboť platné právo nedává objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků, resp. jejich tíživosti. Při rozhodování o něm soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2006, č. j. 4 Ans 3/2005 - 148, přístupný na www.nssoud.cz). Ohledně těchto skutkových okolností přitom Nejvyšší správní soud judikoval v rozsudku ze dne 12. 2. 2004, č. j. 2 Afs 21/2003 - 57, (viz www.nssoud.cz), na nějž se v kasační stížnosti odvolával i stěžovatel, že pokud doloží stěžovatel až v řízení o kasační stížnosti skutečnosti, které zde nebyly před vydáním napadeného rozhodnutí krajského soudu a dokládá jimi, že jeho majetkové poměry odůvodňují přiznání osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., Nejvyšší správní soud k nim přihlédně. Základem soudcovské úvahy při hodnocení podmínky „nedostatečných prostředků“ je především porovnání na jedné straně výdělkových a majetkových poměrů účastníka řízení, na straně druhé pak výše soudního poplatku se zřetelem na případné další náklady spojené s řízením před soudem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2005, č. j. 2 As 72/2003 - 74). Posuzované věci se dále velmi úzce týká i rozsudek téhož soudu ze dne 24. 6. 2004, č. j. 6 Ads 44/2003 - 63, přístupný na www.nssoud.cz, podle něhož účastníka řízení nelze zpravidla osvobodit od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., pokud – i přes nízký příjem, který by sám o sobě takový postup odůvodňoval – je vlastníkem dvou nemovitostí (byť jedna z nich je zatížena dluhem).

V posuzované věci stěžovatel je vlastníkem jednak rodinného domku, v němž trvale bydlí na adrese Ch., P. X, v katastru nemovitostí označeném jako objekt k bydlení, dále nemovitosti v R. II, č. p. X, tak i spoluvlastníkem nemovitosti (dle tvrzení stěžovatele rekreačního objektu – „chalupy“ v obci P. X), již údajně užívá k trvalému bydlení jeho manželka. Tyto skutečnosti soudu nesdělil v prohlášení o výdělkových a majetkových poměrech. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že městský soud rozhodl věc v souladu s jeho judikaturou a prokázanými majetkovými poměry stěžovatele, k nimž městský soud odpovídajícím způsobem přihlédl. Bylo totiž na stěžovateli, aby dostatečným zdůvodnil, že nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku a zajištění právních služeb advokáta v řízení o kasační stížnosti. To ale nelze předpokládat v situaci, kdy je vlastníkem několika nemovitostí. K námitce stěžovatele, že tyto nemovitosti mu přinášejí pouze náklady a žádný zisk, Nejvyšší správní soud podotýká, že tento argument může být platný pouze vzhledem k nemovitosti, kterou stěžovatel užívá k přiměřenému trvalému bydlení, nikoliv však k dalším nemovitostem, které vlastní. Má-li stěžovatel dostatečné finanční prostředky na údržbu těchto nemovitostí, není Nejvyšší správní soud ochoten přisvědčit tomu, že nemá prostředky na zajištění právních služeb advokáta v řízení o kasační stížnosti, které – jak přesvědčivě příkladmo výpočtem odměny dle advokátního tarifu prokázal městský soud – není co do počtu úkonů a tím i výsledné částky finančně náročné.

Značně účelově pak vyznívá ten argument stěžovatele, že jej městský soud musí posuzovat samostatně, protože jeho manželka vede svou vlastní domácnost, a to právě v předmětné „chalupě“ na adrese P. X, jíž je stěžovatel spoluvlastníkem. Nejvyšší správní soud podotýká, že manželé – i když nežijí ve společné domácnosti – mají ze zákona vzájemnou vyživovací povinnost a oprávnění podílet se na životní úrovni svého manžela. Rovněž tak i podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 110/2006 Sb., jímž argumentoval stěžovatel, platí, že společně se pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují i manželé. Stěžovatel na výzvu soudu, aby doplnil chybějící údaje o příjmech a majetkových poměrech manželky, pouze znovu reagoval tak, že jeho manželka s ním nevede společnou domácnost. Jen na margo odůvodnění této námitky považuje Nejvyšší správní soud za vhodné znovu poukázat na to, že stěžovatel v potvrzení o majetkových poměrech nepodal úplnou a objektivní informaci, neboť neuvedl, že je s manželkou spoluvlastníkem zemědělské usedlosti v P. u C. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že stěžovatel nesplnil svou zákonnou povinnost doložit, že nemá dostatečné prostředky na zajištění právní služby v řízení o kasační stížnosti, neboť příjmy a majetkové poměry manželky tvoří součást údajů, z nichž musí soud při posouzení podmínky nedostatečnosti finančních prostředků vyhodnotit. Městský soud tedy správně usoudil, že stěžovatel tuto zákonnou podmínku nesplnil.

Stran námitky stěžovatele „novou“ skutkovou okolností spočívající ve srážkách z jeho starobního důchodu, jimiž je splácen jeho dluh u žalované, Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatelovo tvrzení není novou okolností, neboť tato skutečnost vyplývá již z potvrzení České správy sociálního zabezpečení ze dne 10. 12. 2006, které je přílohou k potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Ze spisu pak jednoznačně vyplývá, že srážky z důchodu stěžovatele Česká správa sociálního zabezpečení prováděla od srpna 2006, a to ve výši 2470 Kč měsíčně. Jelikož byl žalobě stěžovatele přiznán odkladný účinek, byly srážky z jeho starobního důchodu pozastaveny až do právní moci rozsudku městského soudu ze dne 5. 6. 2007, č. j. 12 Ca 67/2006 – 30. V potvrzení o osobních, výdělkových a majetkových poměrech ostatně stěžovatel příslušnou kolonku „dluhy“ proškrtl a neuvedl v ní žádné údaje.

Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná a městský soud vyhodnotil majetkovou situaci stěžovatele správně, když jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení bezplatného zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly, žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, náklady řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu